

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۱۰۴

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۹/۲۲

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار

استخراج، تنقیح و تدوین:

محمد برزگر خسروی

بازبین:

امین‌اله زمانی

ناظر علمی:

کاظم کوهی اصفهانی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۱۰۴

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۹/۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۳	درآمد
۴	(مرحله نخست)
۱۰	(مرحله دوم)
۱۱	نظر نهایی شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار

مصوب ۱۳۹۳/۶/۲۶

درآمد

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی و بنا به پیشنهاد شماره ۹۲۲/۱۰/۴۵۳ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۴ شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی و به استناد بند (ب) ماده (۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲^(۱)، اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار را در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۴ تصویب کرد. این مصوبه جهت طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۸۵) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۰۰۸۷/۲۷۷۳۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، برخی از مفاد آن را مغایر با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و مآلاً مغایر با اصل (۱۱۰) قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود را در این خصوص، طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۱ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶ به هیئت وزیران اعلام کرد. هیئت وزیران برای رفع ایراد شورای نگهبان در جلسه ۱۳۹۳/۶/۲۶، اصلاحات لازم را در این مصوبه اعمال کرد و آن را طی نامه‌ی شماره ۵۰۰۸۷/۳۱۵۳ مورخ ۱۳۹۳/۶/۳۰ برای بررسی مجدد به شورای نگهبان ارسال کرد. بررسی مصوبه‌ی اصلاحی در دستور کار جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ شورای نگهبان قرار گرفت. در این مرحله شورای نگهبان، پس از بحث و بررسی راجع به مصوبه‌ی اصلاحی، ایراد پیشین خود را برطرف شده دانست و نظر خود مبنی بر مغایرت نداشتن مفاد این اساسنامه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۲۳۲۵ مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ به هیئت وزیران اعلام کرد.

۱. ماده (۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب

۱۳۷۲/۶/۷: «ماده ۴- هیئت وزیران مسئولیت

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه

ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه

ج- تصویب برنامه‌های عمرانی، فرهنگی، بودجه سالانه و عملکرد صورت‌های مالی سازمان‌های مناطق

د- تصویب مقررات امنیتی و انتظامی مناطق با تأیید فرماندهی کل قوا

ه- اعمال نظارت عالی بر فعالیت‌های مناطق

را به عهده خواهد داشت.»

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۳/۳/۴ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۴/۲۵ و ۱۳۹۳/۵/۱

اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۰۳۳۶/ت/۱۵۰۴۲ک مورخ ۱۳۷۴/۸/۱۴ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- ...

۲- متون زیر به ترتیب جایگزین مواد (۲)، (۱۹) و (۲۱) می‌شوند:

ماده ۲- شرکت جهت تحقق اهداف خود مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید:

الف- سرمایه‌گذاری و انجام امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و امور مجاز خدماتی، عمرانی و تجاری.

ب- انجام فعالیت‌ها و اقدامات لازم در خصوص شناسایی و جذب سرمایه‌گذاران توانمند داخلی و خارجی جهت سرمایه‌گذاری در منطقه با رعایت مقررات سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری- صنعتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۳۴۳۲/ت/۲۳ک مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن.

تبصره- تأسیس شرکت و مشارکت در سهام شرکت‌ها تا سقف (۴۹٪) و جذب نیروی انسانی با هماهنگی دبیرخانه و در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی می‌باشد.

ماده ۱۹- ...

دیدگاه مغایرت

الف) بر اساس جزء (۱) بند الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی،^(۱)

۱. جزء (۱) بند الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ابلاغی ۱۳۸۴: «۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم

دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد^(۱) و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی چهارم (سالبانه ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. در موارد ضروری نیز تداوم و شروع فعالیت دولت در حوزه‌ی خارج از عناوین صدر اصل (۴۴)، منوط به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین، مجاز است. این در حالی است که در بند (الف) ماده (۲) اساسنامه‌ی اصلاحی، به طور عام به شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار، اجازه‌ی سرمایه‌گذاری و انجام امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و امور مجاز خدماتی، عمرانی و تجاری داده شده است و در تبصره‌ی آن نیز، تأسیس شرکت و مشارکت در سهام شرکت‌ها تجویز شده است. بر این اساس، از آنجا که اطلاق فعالیت‌های اقتصادی مزبور، شامل موارد خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی نیز می‌شود و بنابراین با این مصوبه، دولت اجازه‌ی سرمایه‌گذاری در

→

فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالبانه ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.

با توجه به مسئولیت نظام در حُسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.»

۱. اصل چهل و چهارم قانون اساسی: «نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.»

فعالیت‌های خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) قانون اساسی را خواهد داشت، این مصوبه، مغایر با بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری است و در نتیجه، این مصوبه با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی در تغایر خواهد بود؛ چه آنکه مطابق با بند (۱) اصل (۱۱۰)، تعیین سیاست‌های کلی نظام پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، بر عهده‌ی مقام رهبری و در صلاحیت ایشان است. جهت رفع این مغایرت، مطابق با ذیل جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، لازم است که دولت موضوع را به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند. لازم به ذکر است که مطابق با حکم مقام معظم رهبری، شورای نگهبان صلاحیت اظهار نظر در خصوص مغایرت یا عدم مغایرت مصوبات مجلس با سیاست‌های کلی نظام را در مواردی که مجمع تشخیص مصلحت نظام، اظهار نظر نکرده است، دارد.^(۱)

ب) این استدلال که بند (الف) ماده (۲)، در مقام تکرار فعالیت‌های قانونی سابق شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار بوده و ناظر بر فعالیت جدید اقتصادی نیست و در نتیجه، مغایر با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی نخواهد بود، ناصواب است؛ زیرا اولاً حتی در صورتی که بند (الف) به معنای تداوم فعالیت‌های قانونی سابق شرکت مزبور باشد - که این چنین نیست - به تصریح جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، دولت موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی چهارم (سالانه ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. ثانیاً حتی در صورتی که بخش

۱. دبیر شورای نگهبان در نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۳۲۰۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۳۰ خود به مقام معظم رهبری، در خصوص وظیفه‌ی شورای نگهبان در بررسی مصوبات مجلس از جهت مغایرت با سیاست‌های کلی نظام استعلام کردند که مقام معظم رهبری در پاسخ به این نامه در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۱۱ اعلام داشتند: «در مواردی که مجمع تشخیص مصلحت نظام، مغایرت یا عدم انطباق مصوبات مجلس را - بالأخص در قانون برنامه‌های پنج‌ساله یا قانون برنامه و بودجه سالیانه - با سیاست‌های کلی به شورای نگهبان اعلام کند، شورای محترم موظف است بر اساس نظر مجمع، اقدام و مخالفت آن مصوبه را به مجلس اعلام نماید. لکن در مواردی که مجمع در این باره اعلام نظر نکرده است، شورای نگهبان بر طبق وظیفه ذاتی خود درباره مغایرت و عدم انطباق مصوبه با سیاست‌ها عمل خواهند کرد.»

غیردولتی نیز در امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آزیان، سرمایه‌گذاری نکند و در نتیجه، فعالیت شرکت مزبور در این حوزه، در عمل، قابل واگذاری به بخش غیردولتی نباشد، فعالیت‌های مندرج در بند (الف)، مشمول حکم ذیل جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است که بر اساس آن باید موارد استثنایی تداوم فعالیت، صرفاً بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس برای مدت معین انجام شود و حال آنکه این تشریفات قانونی در مورد بند (الف) رعایت نشده است. بنابراین انجام و توسعه‌ی فعالیت‌های سابق شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار، تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن محسوب می‌شود و دولت مکلف به واگذاری آن به بخش‌های خصوصی و یا دولتی است و در صورت ضرورت به مشارکت دولت، نیازمند مصوبه مجلس است.

ج) در اصل (۸۵) قانون اساسی به مجلس اجازه داده شده است که تصویب برخی از اساسنامه‌های شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت را به دولت واگذار کند. بنابراین، مفهوم این اصل آن است که همان‌طور که تصویب و تشکیل شرکت‌های دولتی یک امر تقنینی و در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است، اصلاح اساسنامه‌ی این شرکت‌ها نیز موضوعی تقنینی و در صلاحیت مجلس است. از سوی دیگر در صدر این مصوبه، مستند اساسنامه‌ی مصوب هیئت وزیران، بند (ب) ماده (۴) قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری- صنعتی مصوب ۱۳۷۲^(۱) بیان شده است؛ حال آنکه در بند مزبور، تصریحی در خصوص صلاحیت هیئت وزیران نسبت به «اصلاح» اساسنامه‌ی شرکت‌های تابعه وجود ندارد. بنابراین، اصلاح اساسنامه‌ی شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار توسط دولت نیازمند تجویز و مصوبه‌ی مجلس شورای

۱. ماده (۴) قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری- صنعتی مصوب ۱۳۷۲/۶/۷: «ماده ۴- هیئت وزیران مسئولیت

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه.

ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه.

ج- تصویب برنامه‌های عمرانی، فرهنگی، بودجه سالانه و عملکرد صورت‌های مالی سازمان‌های مناطق.

د- تصویب مقررات امنیتی و انتظامی مناطق با تأیید فرماندهی کل قوا.

ه- اعمال نظارت عالی بر فعالیت‌های مناطق.

را به عهده خواهد داشت.»

اسلامی است و از آن جهت که چنین مصوبه‌ای وجود ندارد، تصویب اساسنامه‌ی مزبور مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. شایان ذکر است اگر مجلس از وضع مصوباتی مانند حکم فوق‌الذکر، چنین تفسیری دارد که واگذاری تصویب اساسنامه‌ی شرکت‌های دولتی شامل واگذاری تصویب اصلاح اساسنامه‌ی شرکت‌های مزبور نیز می‌شود، باید در صدر این مصوبه به آن مصوبه‌ی تفسیری استناد شود و نه به بند (ب) ماده (۴) قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری- صنعتی مصوب ۱۳۷۲.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) تصویب اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی نیست؛ زیرا تجویز واگذاری تصویب دائمی اساسنامه‌ی شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت، به دولت، به معنای صلاحیت تصویب اصلاح اساسنامه‌ی آنها نیز می‌باشد. مستند واگذاری تصویب اساسنامه‌ی شرکت مزبور نیز بند (ب) ماده (۴) قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری- صنعتی مصوب ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی است. از سوی دیگر، تفسیر کلی مجلس از قوانینی که اجازه‌ی تصویب اساسنامه‌ی یک شرکت دولتی را به دولت داده است، این است که این اجازه، مشتمل بر صلاحیت تصویب اصلاح اساسنامه‌ی مزبور نیز می‌شود. بنابراین اصلاح اساسنامه‌ی مزبور، مغایرتی با اصل (۸۵) قانون اساسی، که بر تفویض تصویب اساسنامه‌ی شرکت‌های دولتی به دولت تأکید می‌کند، ندارد.

ب) موضوع شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار (سهامی خاص)، صید صنعتی در منطقه‌ی چابهار است که پیش از تصویب این مصوبه نیز وجود داشته است. بند الف) ماده (۲)، فعالیت جدیدی را خارج از موارد صدر اصل (۴۴) قانون اساسی بیان نکرده است و ناظر به فعالیت‌هایی است که سابقاً بر اساس اساسنامه‌ی شرکت، در شمار وظایف شرکت مزبور و در راستای فعالیت‌های قبلی آن بوده است.^(۱) بنابراین، از آن جهت که اصلاح اساسنامه‌ی شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار، فعالیت جدیدی

۱. ماده (۲) اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار (سهامی خاص) مصوب ۱۳۷۴/۲/۴: «ماده ۲- موضوع شرکت انجام کلیه امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و صنایع، خدمات، امور مجاز تولیدی، عمرانی و تجاری مرتبط با آن می‌باشد. تبصره- انجام هر نوع فعالیت - از جمله مشارکت در شرکت‌ها (حداکثر به میزان ۴۹٪) - که برای توسعه و پیشرفت امور موضوع شرکت ضروری یا مفید باشد نیز در محدوده موضوع شرکت قرار دارد.»

را خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) قانون اساسی برای دولت ایجاد نمی‌کند، مغایرتی با بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی که بر ممنوعیت واگذاری فعالیت‌های اقتصادی خارج از موارد صدر اصل (۴۴) قانون اساسی به دولت تأکید می‌کند، ندارد. لازم به ذکر است که اگر این شرکت را مجاز به «سرمایه‌گذاری و انجام امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و امور مجاز خدماتی، عمرانی و تجاری» موضوع بند (الف) ندانیم، موضوع فعالیت این شرکت، سالبه به انتفای موضوع می‌شود و در نتیجه باید شرکت مزبور را منحل کرد. ضمناً باید توجه داشت که بخش غیردولتی در امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان، سرمایه‌گذاری نمی‌کند تا بتوان فعالیت شرکت در این حوزه را به بخش غیردولتی واگذار کرد.

ج) اعلام مغایرت بند (الف) با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و به تبع بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، بدون فایده است؛ زیرا اگر مجلس جهت رفع ایراد از این ماده، بند (الف) را حذف کند، شورای نگهبان نمی‌تواند آن مصوبه را مغایر با قانون اساسی اعلام کند؛ و حال آنکه در اساسنامه‌ی موجود، شرکت اجازهی سرمایه‌گذاری و انجام امور صید صنعتی را دارد و همچنان به فعالیت‌های قبلی خود که خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) قانون اساسی و مغایر با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی است، ادامه می‌دهد. ضمن اینکه شورای نگهبان صلاحیت مغایر دانستن بند (الف) ماده (۲) اساسنامه‌ی فعلی، با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی را ندارد؛ زیرا صلاحیت شورای نگهبان، نظارت بر مصوبات مجلس و اظهار نظر در خصوص مغایرت یا عدم مغایرت این مصوبات (و نه قوانین عادی مصوب مجلس) با قانون اساسی است.

نظر شورای نگهبان

بند (الف) ماده (۲) اصلاحی و تبصره ماده مذکور، مغایر قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) و بالتیجه مغایر بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۳/۶/۲۶ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۷/۳۰

۲- متون زیر به ترتیب جایگزین مواد (۲)، (۱۹) و (۲۱) می‌شوند:

ماده ۲- شرکت جهت تحقق اهداف خود مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید:

الف- سرمایه‌گذاری و انجام امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و امور مجاز خدماتی، عمرانی و تجاری با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن.

ب- انجام فعالیت‌ها و اقدامات لازم در خصوص شناسایی و جذب سرمایه‌گذاران توانمند داخلی و خارجی جهت سرمایه‌گذاری در منطقه با رعایت مقررات سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری- صنعتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۳۴۳۲/ت۲۳ک مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن.

تبصره- تأسیس شرکت و مشارکت در سهام شرکت‌ها تا سقف (۴۹٪) و جذب نیروی انسانی با هماهنگی دبیرخانه و در چارچوب سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن و سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی می‌باشد.

ماده ۱۹- ...

دیدگاه مغایرت

ایراد مغایرت بند (الف) ماده (۲) اساسنامه با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و در نتیجه، مغایرت آن با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، همچنان باقی است؛ زیرا بر اساس جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و انجام فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر (۴۴) قانون اساسی توسط دولت، منوط به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی، برای مدت معین امکان‌پذیر است. با توجه به اینکه موضوع فعالیت شرکت صید صنعتی منطقه‌ی آزاد چابهار، خارج از موارد صدر اصل (۴۴) قانون اساسی است، تداوم

فعالیت این شرکت متوقف بر رعایت ذیل جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی مزبور، یعنی تصویب مجلس و آن هم برای مدت معین، خواهد بود. بنابراین از آنجا که فعالیت این شرکت از سوی مجلس و برای مدت معین تصویب نشده است، این مصوبه مغایر با ذیل جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و در نتیجه مغایر با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است که بر تعیین سیاست‌های کلی نظام به عنوان یکی از صلاحیت‌های مقام رهبری تأکید می‌کند. لازم به توضیح است که قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری-صنعتی که مصوبه‌ی مجلس بوده، ناظر به پیش از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است و استناد به آن به عنوان مجوز فعالیت شرکت، قابل پذیرش نیست؛ زیرا بر اساس ماده (۹۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ «از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون صریحاً و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود.»

دیدگاه عدم مغایرت

مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ایراد شورای نگهبان، عبارت «با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن» را در انتهای بند (الف) ماده (۲) و نیز در تبصره‌ی این ماده اضافه کرده است. با تصریح به این شرط، شرکت مزبور باید مطابق با مقررات سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در موارد خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی تداوم فعالیت و یا انجام فعالیت جدید داشته باشد و یا اینکه در صورت ضرورت به انجام فعالیت‌های خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) قانون اساسی، باید تصویب مجلس را در مدت معین اخذ کند. بدین ترتیب، ایراد پیشین شورای نگهبان نسبت به مغایرت داشتن فعالیت‌های اقتصادی بند (الف) ماده (۲) و تبصره آن، با جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی برطرف شده است.

نظر نهایی شورای نگهبان^(۱)

اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۲۳۲۵ مورخ ۹۳/۱۰/۳۰ مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ شورای نگهبان، خطاب به معاون اول رئیس جمهور.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نکهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا فو تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو
قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلو گیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نکهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir